

Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit

Randvoorwaarden en inspiratie voor de ontwikkelopgave EHS / Natura 2000

Vecht Beneden Regge

Colofon

Datum september 2016

Informatie en inlichtingen

Adviseurs Ruimtelijke kwaliteit

Secretariaat Ruimte en bereikbaarheid

Telefoon 038 499 80 90

beeld

beeldbank provincie Overijssel

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttebergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

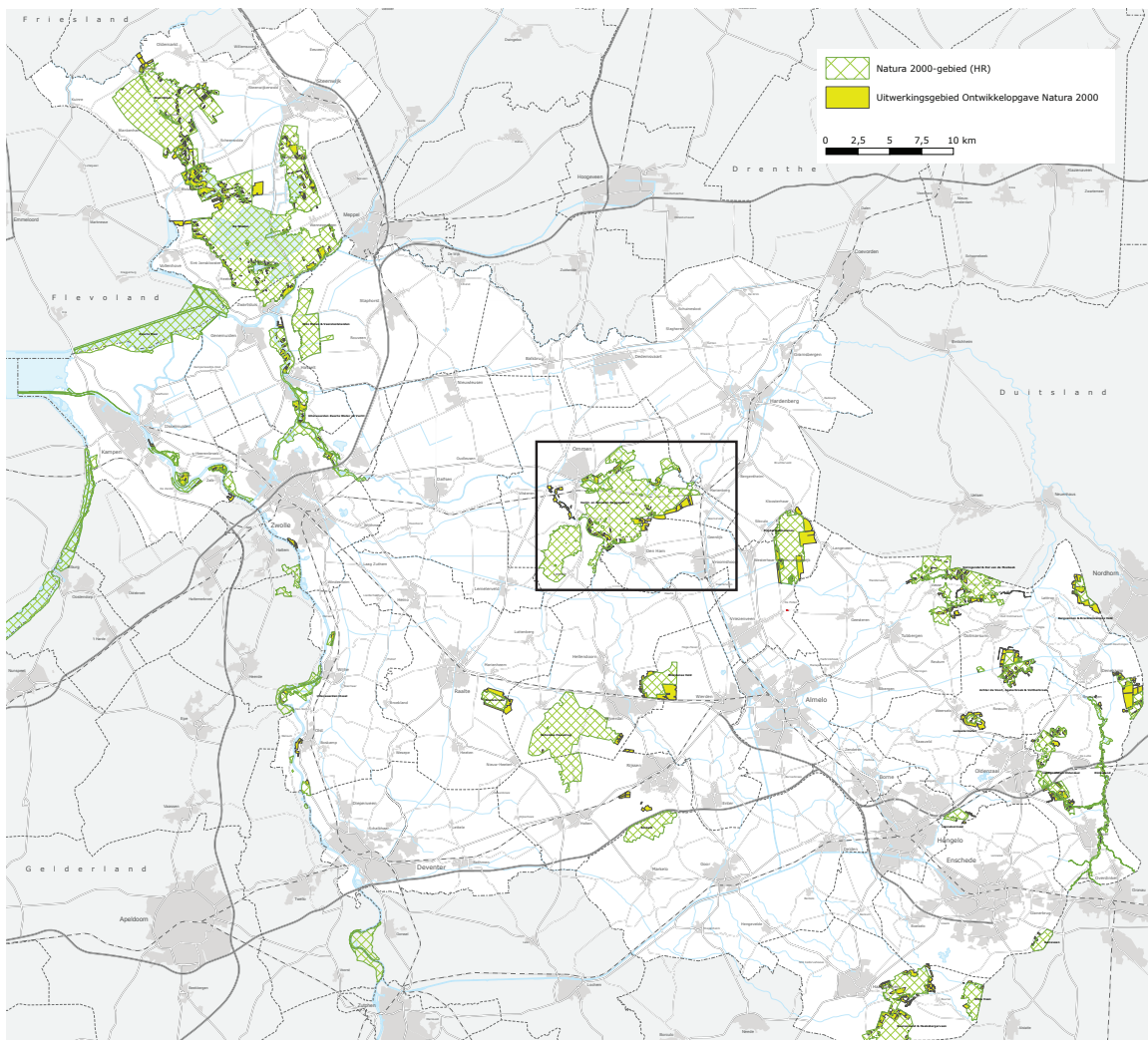
Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit

Randvoorwaarden en inspiratie voor de ontwikkelopgave EHS / Natura 2000

Vecht Beneden Regge

Inhoud

1	Inleiding	7
	Aanleiding	7
	Opgave en doel	9
	Gebiedsproces	9
	Leeswijzer	9
2	Gebiedsopgave	11
	Kenschets	11
	Doelen	11
	Maatregelen	11
3	Ruimtelijke kwaliteit en de Omgevingsvisie	12
	Werken met gebiedskenmerken	13
	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving	13
4	Gebiedskenmerken, ambities en sturing	14
	4.1 Natuurlijke laag	15
	4.2 Laag van het agrarisch cultuurlandschap	20
	4.3 Stedelijke laag	25
	4.4 Lust- en leisurelaag	31
	Normatieve uitspraken	39
5	Kansen, inspiratie en ontwerpaanleidingen	40
6	Andere ruimtelijke beleidsaspecten	44

Natura 2000 gebied en Uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000 in Overijssel, met in het kader Vecht Beneden Regge

1 Inleiding

Aanleiding

Overijssel is een prachtige omgeving om te wonen, werken en recreëren. Een groot deel van de gebieden met veel natuurwaarden is te vinden in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Natura 2000 gebieden. Binnen het programma Ontwikkelopgave EHS / Natura 2000 worden maatregelen uitgevoerd die nodig zijn om de ambities en verplichtingen in het natuurbeleid te realiseren.

Natura 2000

In Nederland liggen in totaal ruim 160 Natura 2000 gebieden. Hiervan liggen er 24 geheel of gedeeltelijk verspreid in Overijssel. Deze gebieden zijn het leefgebied voor (zeldzame) planten, vogels en andere dieren. Op dit moment gaat de kwaliteit van deze natuur achteruit. Om de leefgebieden te beschermen en verdere achteruitgang te voorkomen heeft de Europese Unie (EU) natuurdoelen vastgesteld. In en nabij de Natura 2000 gebieden moeten maatregelen worden genomen om deze doelen te realiseren.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In Overijssel liggen de Natura 2000 gebieden voor het grootste deel binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van gebieden met veel natuurwaarden en is de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De realisatie van de EHS moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen.

Bij de begrenzing van de EHS is ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Met de realisatie van deze verbetervoorstellen willen wij een goede afronding van de EHS verkrijgen.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Nieuwe economische activiteiten worden getoetst op hun effect op de Natura 2000 gebieden en de effecten van stikstof in het bijzonder. Doordat de kwaliteit van de Natura 2000 gebieden op dit moment sterk onder druk staat, zijn nieuwe economische activiteiten soms niet of slechts gedeeltelijk mogelijk. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) zorgt dat dit knelpunt zo snel mogelijk wordt opgelost. De PAS creëert ruimte voor gewenste economische ontwikkeling en zorgt tevens dat Europese natuurdoelen worden gerealiseerd.

De overheid heeft voor elk stikstofgevoelig Natura 2000 gebied een zogenaamde PAS-gebiedsanalyse opgesteld. In deze analyse staat wat de doelen zijn voor het betrokken gebied en welke herstelmaatregelen waar, wanneer nodig zijn in drie perioden van zes jaar. Het betreft maatregelen die zowel in als naast het natuurgebied getroffen moeten worden.

Natura 2000 maatregelen niet-PAS

De provincie heeft ook nagegaan welke maatregelen nodig zijn voor beschermde soorten los van de stikstofproblematiek. Deze niet-PAS maatregelen neemt zij ook op in de Natura 2000 beheerplannen. De financiering van deze maatregelen is tevens opgenomen in de provinciale Uitvoeringsreserve EHS.

Uitwerking

Het programma Ontwikkelopgave EHS / Natura 2000 werkt de vastgestelde maatregelen uit voor 24 Natura 2000 gebieden en de gebieden met de zogenaamde verbetervoorstellen EHS. Het kan natuurgebieden, maar ook op naastgelegen landbouwgrond. In heel Overijssel gaat het om ca. 4200 ha landbouwgrond waar mogelijk maatregelen moeten worden getroffen voor herstel van het natuurgebied. Het gaat vaak om het verhogen van de grondwaterstand en/of het tegengaan van bemestingseffecten.

Deze kenmerken, ambities en de sturing daarop zijn ook van toepassing op de natuurgebieden met een ontwikkelopgave Natura 2000. Want, voor de natuurgebieden en de maatregelen die daarin en er omheen nu gerealiseerd gaan worden, is ruimtelijke kwaliteit, naast ecologische kwaliteit, een belangrijk aandachtspunt.

Het studiegebied voor de Gebiedsscan Vecht Beneden Regge

Opgave en doel

De provincie Overijssel heeft een hoge ambitie ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, het is één van de rode draden in de Omgevingsvisie. De Catalogus Gebiedskenmerken is onderdeel van de Omgevingsvisie Overijssel. Hierin zijn de gebiedstypen en gebiedskenmerken en de bijbehorende ambities en sturing beschreven.

Deze kenmerken, ambities en de sturing daarop zijn ook van toepassing op de natuurgebieden met een ontwikkelopgave Natura 2000. Want, voor de natuurgebieden en de maatregelen die daarin en er omheen nu gerealiseerd gaan worden, is ruimtelijke kwaliteit, naast ecologische kwaliteit, een belangrijk aandachtspunt.

Om het begrip ruimtelijke kwaliteit te concretiseren wordt voor een aantal natuurgebieden een Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit opgesteld. Dit is geen nieuw beleid, maar kan gezien worden als een samenvatting van de Catalogus Gebiedskenmerken. Het maakt inzichtelijk wat de ruimtelijke kwaliteit van een gebied is en hoe dit behouden dan wel versterkt kan worden. Het geeft bovendien aan wat de (on)mogelijkheden, opgaven en kansen zijn. De Gebiedsscan beschrijft de belangrijkste landschappelijke waarden, de kwaliteitsambities en de sturing daarop.

Deze Gebiedsscan gaat over het gebied Vecht Beneden Regge. Hierin komen alleen de kenmerken aan de orde die van toepassing zijn op dit gebied en deze zijn daar ook zoveel mogelijk op toegespitst. De ambities en sturing zijn meer algemeen en vaak letterlijk overgenomen uit de Catalogus. De inspiratie, kansen en ontwerpaanleidingen maken deze concreter en bieden daarmee handvatten voor het ontwerp en de verdere uitwerking. Tot slot worden andere ruimtelijke beleidsaspecten uit de Omgevingsvisie beschreven.

De Gebiedsscan dient als naslagwerk en richtinggevend kader voor de projectleiders, opstellers van de gebiedsplannen en uitvoerders. Het biedt handvatten voor ruimtelijke kwaliteit, waarnaar gedurende het project teruggegrepen kan worden. Het is echter geen vervanging van bestaand beleid (Omgevingsvisie en Catalogus Gebiedskenmerken) of de Atlas van Overijssel.

Bovenal is de Gebiedsscan het begin van een gesprek over ruimtelijke kwaliteit. Een gesprek over de manier waarop de Natura 2000 maatregelen het beste ingepast kunnen worden op een specifieke plek. Daarbij is altijd zorgvuldigheid en maatwerk nodig.

Wij lichten deze Gebiedsscan graag toe in een startgesprek en zullen gedurende het gehele proces de ruimtelijke kwaliteit bewaken. Zo wordt niet alleen voldoende kwaliteit behaald op ecologisch gebied, maar ook op ruimtelijk en landschappelijk gebied.

Gebiedsproces

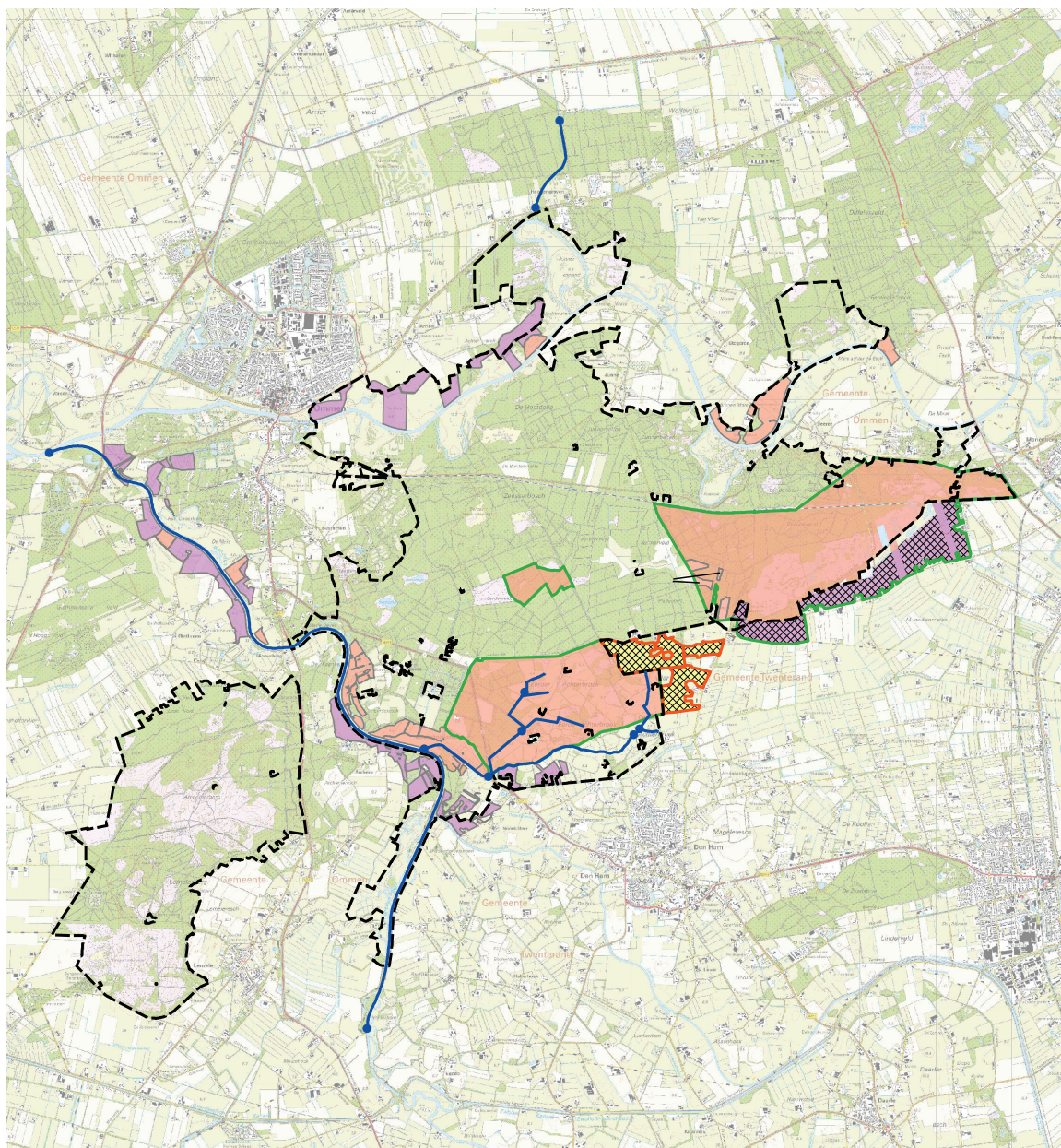
De Gebiedsscan ruimtelijke kwaliteit is nadrukkelijk geen ontwerp. Het uitwerken en optimaliseren van de maatregelen tot uiteindelijk een uitvoeringsgereed ontwerp vindt plaats in een volgende fase. Deze uitwerking zal onderdeel zijn van een integraal gebiedsproces met diverse disciplines en betrokkenen uit het gebied.

Het is raadzaam om tijdens dit proces op zoek te gaan naar zogenaamde meekoppelkansen. Dit zijn plannen, projecten en ideeën die reeds in en rondom Vecht Beneden Regge spelen en mogelijk gekoppeld kunnen worden aan de Natura 2000 opgave. Zo kan werk met werk gemaakt worden en ontstaat bovendien meer draagvlak voor de benodigde maatregelen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat een algemene inleiding waarin de aanleiding, de opgave en het doel van de opgave worden beschreven. In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste opgaven voor Vecht Beneden Regge op een rijtje gezet. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens kort het provinciale belang van ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit toegelicht. Daar wordt onder andere ook kort ingegaan op de vier lagen uit de Omgevingsvisie.

In hoofdstuk 4 komen de kenmerken, ambities en sturingsinstrumenten uit de Catalogus Gebiedskenmerken die van toepassing zijn op Vecht Beneden Regge aan de orde. Op basis hiervan biedt hoofdstuk 5 inspiratie, kansen en ontwerpaanleidingen voor de verdere uitwerking. Tot slot worden in hoofdstuk 6 andere ruimtelijke beleidsaspecten uit de Omgevingsvisie beschreven. De tekst bevat verwijzingen naar de betreffende titel in de Omgevingsverordening

Inrichtingsmaatregelenkaart PAS Overijssel

Vecht- en Beneden Reggegebied

Deze kaart hoort bij de Gebiedsanalyse PAS, zie tabellen h4. Beheermaatregelen zijn in een aparte kaart opgenomen. Maatregelen die een onderzoekspogave betreffen zijn niet op kaart weergegeven.

Vererving van gronden gebeurt op basis van een door Gedeputeerde Staten vastgesteld verwervingsplan voor dit Natura 2000 gebied.

— Natura2000 begrenzing

Maatregel

- verwerven/inrichten
- inrichten
- type maatregel onbekend (onderzoek)
- waterloop

Termijn

- Lange termijn
- Korte termijn

Begrenzing en noodzaak

- begrenzing onzeker, noodzaak zeker
- begrenzing zeker, noodzaak onderzoek (aanname alleen LT)

Beleidsinformatie mei 2015 tek.nr 150117-Vecht- en Beneden Regge

0 2500 meters

provincie **overijssel**

Inrichtingsmaatregelenkaart PAS in Vecht Beneden Regge

2 Gebiedsopgave

Kenschets

Het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg). De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen. De Regge is een kleine laaglandrivier. Langs de Regge bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. N.B. In bijlage 10 van de Omgevingsverordening Overijssel worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS gebieden, waar zowel het Vechtdal als het Reggedal toe behoren, beschreven.

Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn. In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer- en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heiden, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

Doelen

De instandhoudingsdoelstellingen voor het Vecht- en Beneden-Reggegebied betreft een groot scala aan droge en vochtige heide met stuifzanden, jeneverbesstruwelen en vennen en venen. En verder ook beuken-eikenbossen met hulst en oude eikenbossen op de hogere gronden. Langs de riviertjes gaat het om heischrale en stroomdalgraslanden en beekbegeleidend bos. Verder zijn als soorten opgenomen: enkele vissoorten, kamsalamander en kruipend moerasscherm. Voor diverse doelen is een kwaliteitsverbetering en een oppervlakteuitbreiding opgenomen. De waterafhankelijke habitats op de hogere gronden: vochtige heide, pioniervegetaties en hoogvenen, worden bedreigd door verlaging van de grondwaterstand. In de rivierdalen speelt naast verlaging van de grondwaterstand ook lokale drainage, afname van kwel, toestroom van voedingsstoffen en wijziging van de rivierpeilen mee.

Maatregelen

Belangrijke maatregelen zijn rivierherstelmaatregelen. Voor de Regge vinden rivierherstelmaatregelen samen met peilverhoging plaats. De maatregel zal leiden tot vernatting en meer frequente overstroming van laag gelegen percelen in het Beneden-Reggedal. Deze maatregel blijft niet beperkt tot het N2000-gebied, maar heeft invloed tot aan de monding in de Vecht. In het Vechtdal worden op de korte en lange termijn rivierherstelmaatregelen uitgevoerd. De maatregelen bestaan in de eerste periode uit: verwijderen van oeververdediging en de aanleg van ondiepe meanders voor herstel van erosie- en sedimentatieprocessen. In het Reggedal/ Eerderhooilanden/ Landgoed Eerde/ Eerder Achterbroek zal ook de detailontwatering beperkt worden door sloten te verondiepen of dempen. Door de peilverhoging van de Regge en deze maatregelen zullen diverse laag gelegen percelen natter worden. Deze zullen worden verschraald door het stoppen van bemesting en afgraven of uitmijnen van de fosfaatrijke toplaag. Op een deel van de sterk vernatte agrarisch gebruikte percelen wordt omvorming naar elzenbroekbos ingezet.

Ook op de verworven percelen nieuwe natuur in het Vechtdal wordt gestopt met bemesting en wordt de fosfaatrijke toplaag afgegraven of uitgemijnd.

“Het Beerzerveld is een nat heidegebied met hoogveenontwikkeling. De waterhuishouding zal worden verbeterd door het verminderen van de detailontwatering (sloten en greppels). De Mariëbergerdijk zal worden opgehoogd of afgedicht met folie. De grote plassen die zijn ontstaan na afgraving van landbouwgronden zullen worden verondiept of gecompartmenteerd, zodat veenvorming op gang kan komen. Bekeken zal worden of er nog bos gekapt moet worden in de omgeving, om de toestroom van water naar het Beerzerveld te vergroten.”

Op de Archemerberg wordt vochtige heide herontwikkeld door kap en omvorming van 6ha bos.

Op de randen van vennen en veentjes wordt periodiek opslag verwijderd.

Op de Archemer- en Lemelerberg wordt begrazing met heideschapen geïntroduceerd.

Ten behoeve van de kamsalamander worden bestaande poelen hersteld.

3 Ruimtelijke kwaliteit en de Omgevingsvisie

Voor de provincie Overijssel gaat ruimtelijke kwaliteit over alles wat de ruimte geschikt maakt voor mens, plant en dier. Dat komt neer op: de juiste ontwikkeling op de juiste plek en op de juiste manier vorm gegeven en ingepast in de omgeving. We kijken niet alleen of we onze omgeving goed kunnen gebruiken, maar ook naar de beleving en de betekenis van de omgeving. We vragen ons af wat ons gebruik van de ruimte betekent voor dat van andere plekken en voor volgende generaties.

Daarmee is ruimtelijke kwaliteit het resultaat van - bedoeld en onbedoeld - menselijk handelen en natuurlijke processen. We realiseren ruimtelijke kwaliteit door naast bescherming vooral in te zetten op het verbinden van bestaande gebiedskwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Hierbij worden bestaande kwaliteiten beschermd en versterkt en nieuwe kwaliteiten toegevoegd. Dit betekent concreet:

- Bestaande kwaliteiten koesteren en verbinden met nieuwe ontwikkelingen
- Samenhang en continuïteit herstellen en realiseren
- Contrasten op voeren en variatie vergroten
- Ruimtelijke expressie en uitstraling versterken
- Beleefbaarheid en toegankelijkheid vergroten

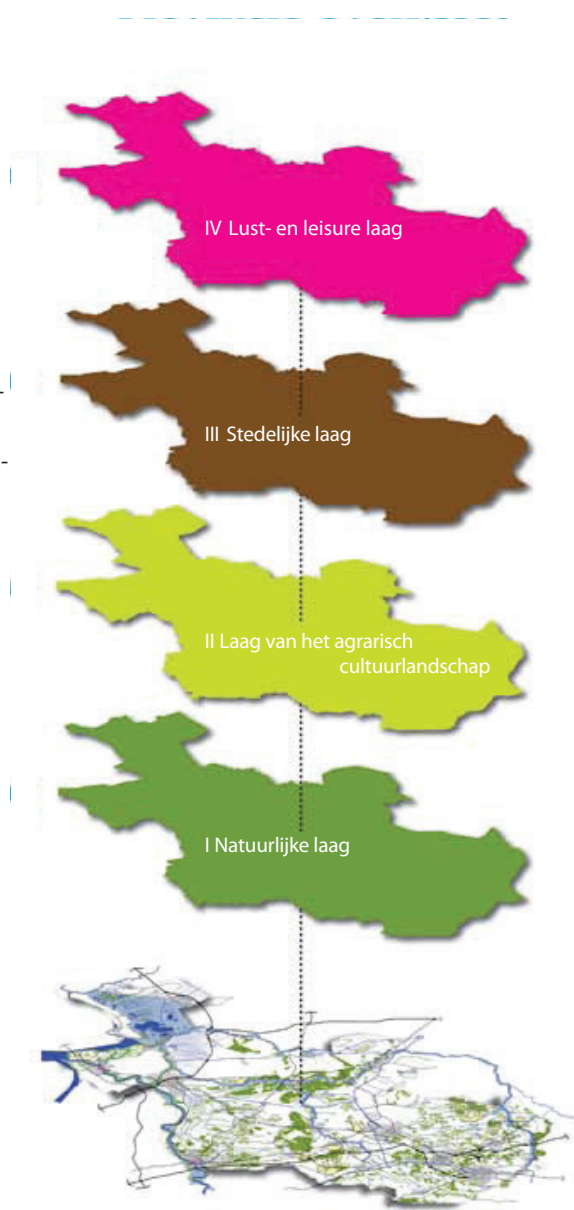
Onze ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project en elke ontwikkeling bijdraagt aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Ruimtelijke kwaliteit wordt daarmee een vanzelfsprekend resultaat van handelen.

Overijssel is mooi en veelkleurig met gevarieerde landschappen en een verscheidenheid aan streken, steden en dorpen. De verschillende landschappen hebben een eigen karakteristiek en kenmerken en in onze benadering van ruimtelijke kwaliteit speelt dit een belangrijke rol. Het in stand houden van de variatie en het contrast daartussen is van provinciaal belang. Dat willen we ook versterken en vernieuwen met het realiseren van de Ontwikkelopgave Natura 2000 gebieden en de EHS.

Als basis voor de inhoudelijke sturing gaan we uit van de bestaande gebiedskenmerken, zoals die zijn beschreven in de Catalogus Gebiedskenmerken. Deze Catalogus maakt deel uit van de Omgevingsvisie Overijssel. Om dit spectrum van verschillende gebiedskenmerken inzichtelijk te maken, zijn ze gegroepeerd in vier lagen, elk met een eigen logica:

- Natuurlijke laag
- Laag van het agrarisch cultuurlandschap
- Stedelijke laag
- Lust- en leisurlaag

In de Catalogus is een toelichting op deze lagen te vinden. Het geeft een overzicht van de kenmerken die wij van provinciaal belang achten en waar wij onze projecten en sturingsinstrumenten voor in willen zetten. In de Omgevingsverordening zijn hier regels over opgenomen.

Gebiedskenmerken provincie Overijssel

Werken met gebiedskenmerken

De gebiedskenmerken zijn sturend voor de manier waarop een ontwikkeling moet plaatsvinden. Welke kenmerken en kwaliteiten zijn aan de orde en moeten behouden, versterkt en ontwikkeld worden. De gebiedskenmerken bieden in de eerste plaats een werkwijze en een inspiratiebron aan om tot een versterking van gebiedskwaliteiten te komen.

De verschillende gebiedskenmerken worden per laag in beeld gebracht. In deze Gebiedsscan worden alleen die kenmerken beschreven die van toepassing zijn op het gebied waar de Ontwikkelopgave ingepast moet worden. De gebiedskenmerken worden omschreven aan de hand van Kenmerken, Ambities en Sturing.

De 'Kenmerken' geven aan hoe het gebied eruit ziet en hoe het is opgebouwd. Hier worden de relevante kwaliteiten en karakteristieken in beeld gebracht.

Onder 'Ambitie' staat de visie op de toekomst beschreven. Waar willen we naartoe en hoe kunnen we de bestaande kwaliteiten behouden dan wel versterken.

Met 'Sturing' is de hardheid van de diverse provinciale belangen verwoord (norm, richting of inspiratie). Dit is gekoppeld aan de Omgevingsverordening Overijssel 2009. Daarbij geldt:

- Normerende uitspraken leiden er altijd toe dat de bestemmingsregeling recht doet aan het karakter van de uitspraak. Er wordt geen bestemming voorgeschreven, maar alleen het beoogde effect ten aanzien van de provinciale kwaliteitsambities en opgaven. De provincie richt zich daarmee op het resultaat (doel) en niet op het middel.
- Richtinggevende uitspraken geven een manier aan waarop de kwaliteitsambities gerealiseerd kunnen worden. Hier kan echter gemotiveerd van afgeweken worden mits aannemelijk is gemaakt dat met het alternatief de kwaliteitsambities even goed of zelfs beter worden gerealiseerd.
- De inspirerende uitspraken zijn ontwikkelingsrichtingen waarmee de kwaliteitsambities gerealiseerd kunnen worden. Dit is bedoeld als inspiratie, maar men is vrij eigen keuzes te maken.

Let op! De stapeling van lagen leidt niet automatisch tot een goed plan die de ruimtelijke kwaliteit ter plekke versterkt. De vier lagen moeten nog gewogen, geordend en samengebracht worden, daarvoor moeten keuzes worden gemaakt. Dat kan alleen in een goed ontwerp, aangestuurd door een bezielde opdrachtgever en betrokken actoren.

Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving

Een beleidsinstrument waarmee we ook sturen op ruimtelijke kwaliteit is de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO). Kort gezegd houdt dit in dat nieuwvestiging en grootschalige uitbreiding van functies in de groene omgeving mogelijk is, mits de geboden ontwikkelingsruimte gelijk opgaat met de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit principe is opgenomen in artikel 2.1.6.1 van de Omgevingsverordening. In het Werkboek KGO (2010) is dit principe verder uitgewerkt ten behoeve van toepassing in de praktijk.

Een voorloper van de KGO is 'rood voor rood': in ruil voor het slopen van landschapsontsierende stallen mag een woning in het buitengebied worden gebouwd. Bij 'rood voor rood' was nog sprake van kwantitatieve randvoorwaarden, bij de KGO gaat het om een kwalitatief evenwicht tussen ontwikkelingsruimte en kwaliteitsprestaties. En daarmee is meer maatwerk mogelijk. Voor het bepalen van de hoogte van de kwaliteitsprestaties zijn drie aspecten van belang:

- Is de ontwikkeling gebiedseigen of gebiedsvreemd?
- Wat is de schaal en impact van de ontwikkeling?
- Dient het initiatief een eigen belang of ook maatschappelijke belangen?

Het Vecht- en Beneden Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. Genoemde gemeenten hebben alle drie een eigen beleidskader voor de toepassing van de KGO.

De kwaliteitsprestaties betreffen altijd een goede inpassing van de ontwikkeling zelf. Daarnaast kunnen investeringen buiten het erf gevraagd worden, zoals de aanleg van een houtwal, poel of voorzieningen voor recreatief medegebruik (landschapsbeleving). Bij de gebiedsuitwerking voor de Ontwikkelopgave EHS / Natura 2000 kan de KGO van toepassing zijn bij de verplaatsing van een agrarisch bedrijf, verplaatsing of herstructurering van een camping, nieuwe functies op vrijkomende erven en nieuwe grondgebruiksvormen anders dan natuur.

4 Gebiedskenmerken, ambities en sturing

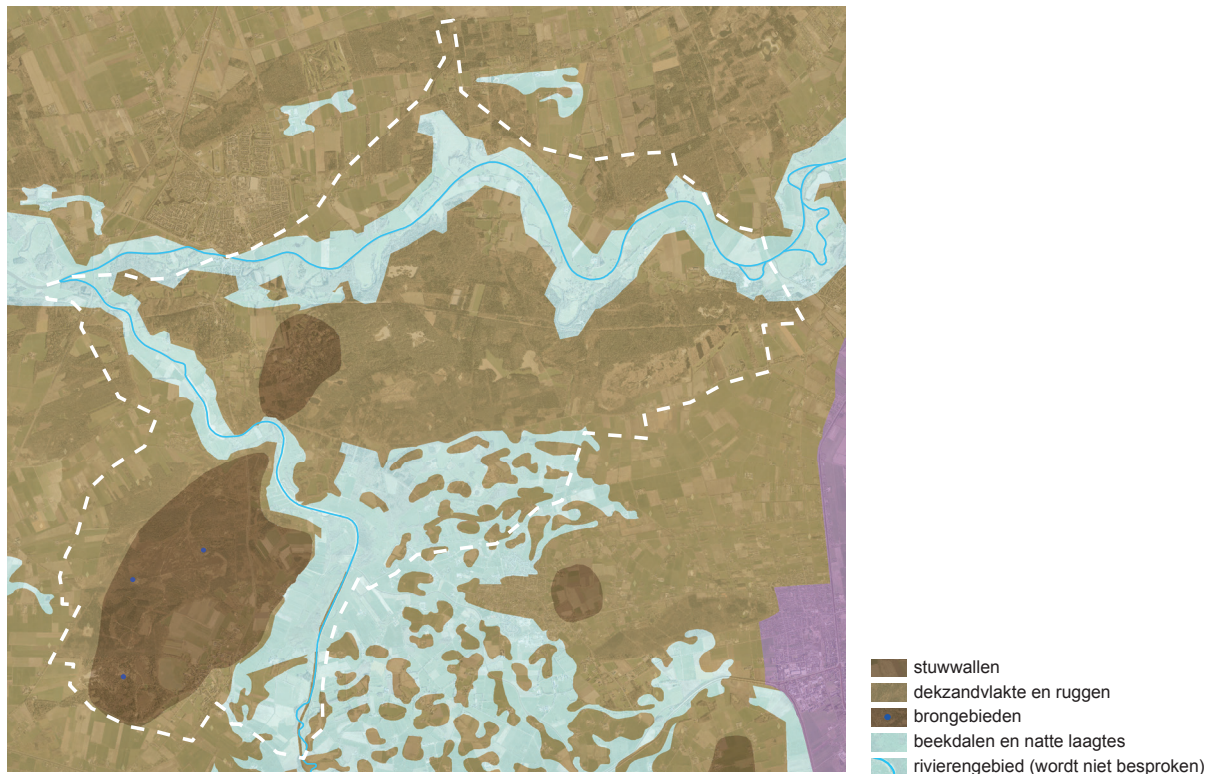
In dit hoofdstuk komen de kenmerken aan de orde die van toepassing zijn op Vecht en Beneden Regge en deze zijn zoveel mogelijk toegespitst op dit gebied. Daarna volgen de bijbehorende ambities en sturing (norm, richting of inspiratie). De ambities en sturing zijn algemeen en letterlijk overgenomen uit de Catalogus. De teksten die gaan over de kenmerken zijn door ons verder uitgebreid en daarmee meer specifiek gemaakt voor dit plangebied en vormen een verfijning op de algemenere teksten over de gebiedskenmerken uit de catalogus.

Let op, de Catalogus beschrijft de huidige situatie. Wanneer dit verandert door de ontwikkelopgave (bijvoorbeeld landbouw wordt natuur), kan het zijn dat met name de ambities en sturing niet meer van toepassing zijn op de heringerichte percelen. Zij gelden wel voor de aanliggende percelen.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een overzicht van de normatieve sturingsuitspraken, deze zijn hard en zijn opgenomen in de provinciale omgevingsverordening. Deze randvoorwaarden moeten worden opgenomen in bestemmingsplanvoorwaarden van gemeenten. Ten slotte volgt, indien aan de orde, een overzicht van strijdigheden tussen de Omgevingsvisie en de voorgestelde maatregelen.

4.1 Natuurlijke laag

Kenmerken

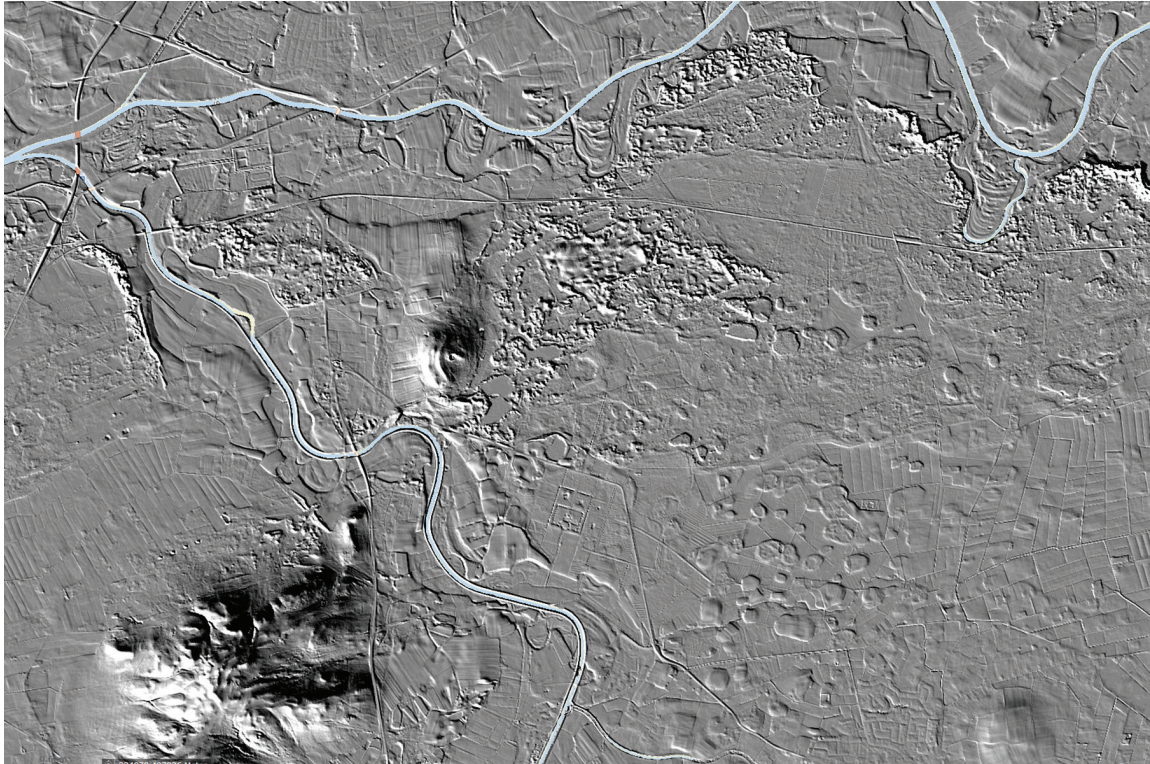
De natuurlijke laag is ontstaan doordat abiotische en biotische processen inwerken op de ondergrond van bodem en geologie. Overijssel bestaat voornamelijk uit een dekzandcomplex dat afloopt van oost naar west. Een paar noord-zuid georiënteerde stuwwallen doorsnijden het dekzand. Vanouds bestaat er in deze laag een sterke samenhang tussen het natuur- en het watersysteem; het watersysteem maakt in essentie één grote beweging van de brongebieden (op de flanken van de stuwwallen), naar de beken en wateringen (in de zandgebieden), naar Vecht en Zwarte Water en tenslotte naar de IJssel en de Randmeren.

Het gebied Vecht Beneden Regge is in zijn verschijningsvorm erg gevarieerd. Dit is vooral te danken aan de natuurlijke laag waarop het landschap van dit gebied in de loop van de eeuwen zijn vorm heeft gekregen. De natuurlijke laag bestaat uit slechts drie verschillende eenheden, te weten; Stuwwallen, dekzandvlakten en ruggen en beekdalen en natte laagtes. De grote landschappelijke variatie in het gebied kent twee belangrijke oorzaken. De eerste is het grote verschil tussen stuwwal, hoog en droog, en beekdalen, nat en laag, de tweede is het microreliëf dat vooral op de overgangen tussen beekdal en dekzandvlakte rondom de Bevert, een beekloop die uitmondt in de Regge.

Ambities

Bij locatiekeuzen en inrichtingsopgaven voortbouwen op de natuurlijke laag. Het betekent de veerkracht van het watersysteem in takt laten of versterken en daarmee anticiperen op klimaatverandering. Het betekent ook aardkundige waarden behouden en de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit) behouden dan wel versterken. Oftewel:

- Natuur als ruggengraat: de ontwikkeling van een robuust, aaneengesloten natuurlijk landschap
- Een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel
- Afstemmen van functies en inrichting
- Herstel van de kwaliteiten van de natuurlijke laag

Kenmerken

Stuwwallen zijn tijdens de ijstijd opgestuwde aardlagen. Door de vaak grote hoogteverschillen zijn ze nu nog steeds goed zichtbaar. De stuwwallen hebben als regionale inziggebieden een belangrijke functie in het watersysteem. Het zijn de 'ingangen' van regionale en lokale stelsels van grondwaterstromen.

Het stuwwallencomplex van de Lemelerberg, ca. 45 m + NAP, en de Archemerberg, ca. 75 m + NAP, torent hoog boven de omgeving uit en vormt met zijn beboste flanken een niet te missen landschappelijk fenomeen. De Besthmenerberg maakte ooit deel uit van hetzelfde stuwwalcomplex maar is door een doorbraak van de Regge geamputeerd. De Besthmenerberg is ook veel minder hoog, ca. 25 m + NAP en ligt min of meer verscholen in het omringende bos.

Ambitie

Het eigen karakter van de stuwwal behouden en versterken. Het reliëf is daarbij ruimtelijk beeldbepalend. Door bijvoorbeeld de overgangen naar de omringende landschappen te accentueren en door de zichten erop en er vanaf te versterken.

Sturing

Norm

- Stuwwallen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf.

Richting

- Ontwikkelingen dragen bij aan het beter zichtbaar en beleefbaar maken van de hoogteverschillen en het watersysteem en van de overgang tussen stuwwal en omgeving.
- Ontwikkelingen dragen bij aan de versterking van de potentiële natuurlijke kwaliteiten van de 'natte voet' van de stuwwal (kwelzone, brongebied) en maken deze beter zichtbaar.

Kenmerken

Na de ijstijden bleef er in grote delen van Overijssel een reliëfrijk door de wind gevormd zandlandschap achter. Dit landschap wordt gekenmerkt door relatief grote verschillen tussen hoog/droog en laag/nat. Soms vlak bij elkaar, soms verder van elkaar verwijderd. Het Beerzerveld is één van de deelgebieden die behoren tot het Natura 2000-gebied Vecht Beneden Regge. Het gebied maakt onderdeel uit van een voor Nederlandse begrippen uniek landschap dat gekarakteriseerd wordt door relatief hooggelegen pingo-ruïnes die worden afgewisseld met laaggelegen uitgestoven dekzandvlaktes. Door de unieke bodemopbouw en hydrologie zijn de hooggelegen pingo-ruïnes met veenputjes nat, terwijl de lager gelegen uitgestoven vlaktes relatief droog zijn. De oorzaak van deze opmerkelijke verschillen in vochtigheid wordt veroorzaakt door de aanwezigheid

van een waterkerende bodemlaag onder het begraven hoogveen in de pingo-ruïnes: de zogenaamde gliedelaag en kazige B-horizont (Dekkers, 1988). Deze slecht doorlatende bodemlagen zijn ontstaan onder invloed van eeuwenlange zure omstandigheden in de zandbodem onder het hoogveen. Hierdoor is de zandbodem verstopt geraakt met ijzer en amorfe humus. De naam kazige B-horizont is ontleend aan de manier waarop deze bodemlaag na opboren aanvoelt.

Ambitie

De natuurlijke verschillen tussen hoog en laag en tussen droog en nat functioneel meer sturend en beleefbaar maken. Dit kan bijvoorbeeld door een meer natuurlijk watersysteem en door beplanting met 'natuurlijke' soorten. En door de (strekkings)richting van het landschap te benutten in gebiedsontwerpen.

Sturing

Norm

- Dekzandvlakten en ruggen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf.

Richting

- Ontwikkelingen dragen deze bij aan het beter zichtbaar en beleefbaar maken van de hoogteverschillen en het watersysteem. Beide zijn tevens uitgangspunt bij (her)inrichting.
- Bij ontwikkelingen is de (strekkings)richting van het landschap, gevormd door de afwisseling van beekdalen en ruggen, het uitgangspunt.

Kenmerken

Kleine, soms moeilijk herkenbare gebieden, waar van hogere delen afkomstig grondwater als schoon kwelwater aan de oppervlakte komt. Door het constante opborrelen van water in een vrijwel constante temperatuur, ontwikkelt zich hier zeer waardevolle flora en fauna. Alleen al in noordoost Twente komen 200 bronnen voor. Op de Lemelerberg en Archemerborg bevinden zich enkele bronnen. Vanwege de samenstelling van de ondergrond die uit zand en grind bestaat, verdwijnt het bronwater vrijwel direct weer in de bodem. Dit in tegenstelling tot de bronnen op de stuwwal van Oldenzaal waar de bronnen de oorsprong vormen van verschillende beken. De bodem bevat hier klei en is daardoor minder goed doorlatend waardoor het bronwater zich via stroompjes, die samen beken vormen, een weg naar benden banen.

Ambitie

De bronnen als de kleine beginpunten van het watersysteem weer laten stromen. En de gebiedjes eromheen weer koesteren. De – potentieel –bijzondere natuurwaarden en de eeuwenoude betekenis van deze plekken kunnen op terughoudende wijze weer beleefbaar worden gemaakt.

Sturing

Richting

- Brongebieden krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de kwel, het watersysteem, de waterkwaliteit en, indien het bestaande (agrarisch) gebruik dat toelaat, de natuurkwaliteit.
- Ontwikkelingen in de nabijheid van de bron dragen bij aan versterking van de natuurlijke kwaliteiten en de kwel. Beide zijn uitgangspunt bij (her)inrichting.

Kenmerken

In de laagtes van het zandgebied verzamelde zich het water. Hier ontwikkelden zich moerassen en broekbossen, van waar het water in de loop van het seizoen geleidelijk uit weg sijpelde naar de beken en rivieren. Zomers kleine stroom met droge geulen, 's winters bredere stroom met meestromende geulen. Het huidige stroomdal van de Vecht wordt gekenmerkt door relatief hoge rivierduincomplexen aan de randen en wat vlakkere zandduinen die zich binnen afgesneden meanders van de rivier bevinden. Het Reggedal vertoont globaal dezelfde kenmerken zij het in mindere mate. Bij "de Steile Oever" in de buurt van Nieuwebrug ten zuiden van Ommen is goed te zien hoe de Regge door de stuwwal heenbrak, waardoor de Besthmen-erberg en de Archemberg van elkaar gescheiden zijn. Het is

aannemelijk dat de rivier hier gebruikgemaakt heeft van een laagte die tijdens de ijsbedekking in het Saalien door een smeltwaterstroom is ontstaan. De Bevert is een kleine zijtak van de Regge die in het Eerdense Achterbroek ontspringt.

Ambitie

De beekdalen betekenis geven als functionele en ruimtelijke dragende structuren van het landschap. Ruimte voor water, continuïteit van het systeem zijn leidend. Tevens is de ambitie afwenteling van wateroverlast op stroomafwaarts gelegen gebieden te voorkomen door het beekstelsel als eenheid te beschouwen en het vasthouden van water te bevorderen.

Tot slot zijn beekdalen belangrijke verbindingen voor mens, plant en dier.

Sturing

Norm

- Het waterpeil is niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.

Richting

- Beekdalen en laagtes krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van het watersysteem, de kwaliteit en voldoende ruimte. Bij voorkeur natuurlijke dynamiek.
- Ontwikkelingen dragen bij aan extra ruimte voor de dynamiek van stromend water en het vasthouden daarvan, aan versterking van het beekstelsel en de zichtbaarheid, bereikbaarheid en beleefbaarheid vergroten.

Inspiratie

- Inrichten en beheren vanuit een perspectief op het gehele beekstelsel. Oeverlanden onder invloed van de waterdynamiek. (Broek)bos op de hogere randen.

4.2 Laag van het agrarisch cultuurlandschap

Kenmerken

In het agrarisch cultuurlandschap heeft de mens ingespeeld op de natuurlijke omstandigheden en die ten nutte gemaakt. Het agrarisch cultuurlandschap is bij uitstek een gebruikslandschap. Vanuit de nederzettingen werden de omliggende gronden ooit ontgonnen, daardoor is er een sterke ruimtelijke en functionele relatie met het omringende landschap ontstaan. De agrarische cultuurlandschappen die we in het gebied Vecht Beneden Regge kunnen onderscheiden zijn het maten en flierenlandschap, het essen- en het oude hoevelandschap die we vooral in de beekdalen aantreffen. De dekzandvlakte daartussen bestaat vooral uit ontginningslandschap in de vorm van bos. Wat bij vergelijking van de kaartbeelden van 1900 en nu, is dat in de beekdalen landschapselement-

en als bomenrijen, houtwallen en singels zijn verdwenen en het landschap grootschaliger is geworden terwijl in de bosgebieden van het ontginningslandschap verdichting heeft plaatsgevonden doordat bos is aangeplant.

Ambitie

Voortbouwen aan de kenmerkende structuren van de agrarische cultuurlandschappen door in te zetten op:

- Het palet van agrarische cultuurlandschappen versterken en ontwikkelen tot een uitgesproken, herkenbaar en contrastrijk palet door het versterken van de landschappelijke diversiteit, de overgangen daartussen, de eigenheid, herkenbaarheid en kwaliteit van de verschillende landschappen.
- Het ontwikkelen van nieuwe vormen van samenhang (landschappelijk, routestructuren, gebruik) tussen de (voormalige) boerenerven, buurtschappen en dorpen en hun omliggende landschappen. De inzet is de eigen karakters te versterken.
- De bestaande kwaliteiten behouden en de tijdslagen zichtbaar houden, omdat de identiteit van de cultuurlandschappen sterk verbonden is met het ontstaan en de geschiedenis van de streek. Iedereen die ontwikkelt, moet investeren in zijn omgeving.

Kenmerken

Het essenlandschap bestaat uit een samenhangend systeem van essen, flanken, lager gelegen maten en fliergronden, (voormalige) heidevelden en kenmerkende bebouwing rond de es. Het landschap is geordend vanuit de erven en de essen. De eeuwenoude akkercomplexen werden op de hogere dekzandkoppen en flanken van stuwwallen aangelegd. Eeuwenlange bemesting heeft geleid tot een karakteristiek reliëf met soms hoge stijlranden. De dorpen en erven lagen op de flanken van de es, op de overgang naar de lager gelegen maten- en flieren. De zandpaden volgen steeds de lange 'luie' lijnen van het landschap. Zo ontstond vanuit de dorpen een organische spinragstructuur naar de omliggende gronden en de dorpen in de omgeving. Het landschapsbeeld is afwisselend en contrastrijk, de organische patronen van het natuurlijke landschap volgend. Typerend zijn de losse hoeven rond de es en de esdorpen met hun karakteristieke boerderijen en herkenbaar dorpsilhouet met vaak de kerktoeren

als markant element.

In het gebied van Vecht en Beneden Regge vinden we het essenlandschap altijd rondom dorpen en gehuchten als Beerze, Junne, Stegeren, Bestmen, Giethmen, Arnhem. Op plekken die relatief hoog en droog in het omringende landschap liggen en om die reden ook al vroeg bewoond waren. Gebieden voor verblijfsrecreatie

Ambities

De es als ruimtelijke eenheid behouden en het versterken van de contrasten tussen de verschillende landschapsonderdelen: grote open maat van de essen, het mozaïek van de flank van de es, de open beekdalen en vroegere heidevelden. De samenhang hiertussen krijgt opnieuw vorm en inhoud door accentuering van de verschillende onderdelen en overgangen. De flank van de es biedt eventueel ruimte voor ontwikkelingen, mits de karakteristieke structuur van erven, beplantingen, routes en open ruimtes wordt versterkt.

Sturing

Norm

- Essen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de karakteristieke openheid, de huidige bodemkwaliteit en het huidige reliëf.
- Op de flanken krijgen de kleinschalige landschapselementen, zoals houtwallen, bosjes, zandpaden, karakteristieke erven en beeldbepalende open ruimte daartussen, een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van dit kleinschalige patroon.

Richting

- Ontwikkelingen krijgen in de flanken een plaats, met respect voor en bijdragend aan de aanwezige bebouwingsstructuren (lint, erf) en versterking van het landschappelijk raamwerk.

Inspiratie

- Accentueren en zichtbaar houden van de rand van de es als groene 'mantel'.

Kenmerken

Het oude hoevenlandschap is het essenlandschap in het klein met verspreide erven. Het werd ontwikkeld nadat de complexen met de grote essen 'bezet' waren en een volgende generatie boeren nieuwe ontwikkelingsruimte zocht. Die vonden ze bij kleine dekzandkopjes die individueel werden ontgonnen. Dit leidde tot een landschap dat de zelfde opbouw kent als het essenlandschap, alleen in een meer kleinschalige, meer individuele en jongere variant. Deze kleinere maat en schaal zijn tevens de reflectie van de natuurlijke ondergrond.

Een bijzonder stukje oude hoevenlandschap vinden we rondom de Bevert, waar de boerderijen verspreid in het landschap liggen en de kleine bolle essen zich duidelijk aftekenen tegen het lager gelegen beekdallandschap van de Bevert. Het huidige kaartbeeld vertoont hier nog grote overeenkomsten met dat van 1900.

Ambitie

Het kleinschalige, afwisselende agrarische landschap vanuit de verspreid liggende erven een ontwikkelingsimpuls geven. Deze erven bieden veel ruimte voor landbouw, wonen, werken, recreatie, mits er wordt voortgebouwd aan de kenmerkende structuren van het landschap: de besloten opstreckende verkaveling van de akkers op de stuwwal en de open opstreckende verkaveling van de hooi- en weilanden aan de andere kant van de weg in het veengebied.

Sturing

Norm

- De essen en esjes krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de karakteristieke openheid, de bodemkwaliteit en het reliëf.

Richting

- Ontwikkelingen dragen bij aan behoud en accentuering van de dragende structuren (groenstructuur en routes) en aan de samenhang en de karakteristieke verschillen tussen de landschapselementen: de erven met erfbeplanting; open es(je); beekdal; voormalige heidevelden, de mate van openheid en kleinschaligheid.
- Ontwikkelingen vergroten de toegankelijkheid van erven en erfroutes.

Kenmerken

Laaggelegen kleinschalig landschap langs beken met ontwateringssloten en hakhout haaks op de beek als perceelsafschieding. Rond de beek ontstond een lineair landschap, met daaromheen in de natte laagtes een matenlandschap. Afwisselend beeld: watergang, coulissen van hakhoutstruweel, open kamers van de hooi- en weilanden en af en toe een broekbos op de nattere plekken. Het maten- en flierenlandschap is de contramal van het essen- en oude hoevenlandschap en was daar functioneel aan verbonden. Het maten en flierenlandschap zoals hiervoor beschreven treffen we niet of nauwelijks meer aan in het gebied van Vecht Beneden Regge. Het beeld dat overheerst is dat van vlakke weilanden.

Ambities

Dit landschapstype herkenbaar maken en de samenhang met de esdorpen en erven weer betekenis geven. De nog gave delen inrichten en beheren met aandacht voor cultuurhistorische waarden. Voor de andere delen is het aanzetten van de randen, het beleefbaar maken van het waterrijke karakter, de continuïteit van het landschap het uitgangspunt.

Nieuwe dragers zijn biomassa-teelt, (es)dorpsontwikkeling in de nabijheid, water(voorraad)berging, particulier natuurbeheer.

Sturing

Norm

- Het waterpeil is niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.
- Maten, flieren en beken krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van onbebouwde karakter, continuïteit van beekloop, ruimte voor water en lineaire landschap met open kamers en coulissen.

Richting

- Ontwikkelingen dragen bij aan versterking van het historisch lineaire landschap (open kamers en coulissen, accentuering van overgang naar hogere gronden, toegankelijkheid, beleefbaarheid en vasthouden van water).
- Inrichting nog gave delen richt zich op behoud van cultuurhistorische waarden.

Inspiratie

- Openheid behouden door gebruik als hooi- en weiland, in combinatie met natuur-, landschaps- en cultuurhistorisch beheer.

Kenmerken

De voormalige natte en droge heidegronden waren oorspronkelijk functioneel verbonden met het essen- en oude hoevenlandschap. Hier werd geweid en werden de plaggen gestoken die, na bemesting, gebruikt werden als structuurverbeteraar en bemesting voor de akkergronden op de essen. Na de uitvinding van kunstmest ging deze functie verloren en werden deze gronden grotendeels in cultuur gebracht of bebost, onder meer ten behoeve van stuthout in de mijnbouw. Aanvankelijk kleinschalig en min of meer individueel, later vaak planmatig en grootschalig. Het overgrote deel van de woeste gronden in het gebied Vecht beneden Regge is in de eerste tientallen jaren van de 20ste eeuw bebost, zowel op de stuwal Archemerberg, Lemelerberg als de dekzandvlakten ten zuidoosten van Ommen.

Ambities

De ambitie voor het jong heide- en broekontginningslandschap in het gebied Vecht beneden Regge wijken af van wat in de catalogus gebiedskenmerken beschreven is. In de catalogus worden vooral de ambities voor het agrarisch gebruikte cultuurlandschap beschreven en niet die voor de bosgebieden. De ambities voor de bosgebieden zijn erg nauw gerelateerd aan de natuurdoelstellingen voor dit gebied, zo wordt voor het bosgebied Beerzerveld voorgesteld om 466 ha bos te kappen en weer om te zetten naar heide, de situatie van voor 1900.

Sturing

Inspiratie

- Zie hoofdstuk 5.

4.3 Stedelijke laag

historische centra, binnensteden en landstadjes (niet op kaart)
dorpen en buurtschappen (niet op kaart)
verspreide bebouwing
gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen
informele trage netwerk
spoor met stations (wordt niet besproken)

Kenmerken

In de stedelijke laag gaat het over de koppeling tussen de sociale en fysieke dynamiek van stedelijke functies en het netwerk van wegen, paden, spoorwegen en kanalen. In het gebied van Vecht Beneden Regge overheerst echter de rust en weidsheid van het landelijk gebied. Het is vooral belangrijk dat de te nemen maatregelen goed aansluiten bij de karakteristiek en eigenheid van de omliggende dorpen, steden en netwerken.

Het gebied van Vecht en Beneden Regge ligt tussen de kernen Ommen, Mariënborg en Den Ham. Daartussen liggen verspreide erven aan een fijnmazig netwerk van lokale wegen. Deze wegen zijn onderdeel van het informele, trage netwerk. Het gebied wordt verder doorsneden door enkele gebiedsontsluitingswegen en de spoorlijn Zwolle – Hardenberg.

Ambitie

Er wordt ingezet op een brede waaier aan woon- werk- en mixmilieus. Elk buurtschap, dorp en stad zijn eigen kleur. Dit betekent dat de karakteristieke verschillen worden gerespecteerd en versterkt. Daarbij worden ook de kenmerken van de landschappelijke structuur, de ondergrond en de historische en archeologische waarden zoveel mogelijk gerespecteerd en voelbaar gemaakt.

Het contrast tussen dynamische en luwe gebieden versterken. Het gebied Vecht Beneden Regge behoort tot de luwe gebieden in de provincie. Daarom wordt hier vooral ingezet op het respecteren en voelbaar maken van de kenmerken van de landschappelijke structuur en de ondergrond en de historische en archeologische waarden. Daarnaast aandacht voor het lokale

wegennetwerk. De wegen zijn kwaliteitsdragers, voegen zich naar het landschap en worden zorgvuldig vormgegeven, mede gericht op versterking van de gebiedskenmerken.

Kenmerken

Dorpen en buurtschappen maken van oorsprong deel uit van de agrarische cultuurlandschappen. Vanuit hier werden de omliggende agrarische gronden ontgonnen en daarna vaak eeuwenlang bewerkt. Door de verschillende condities van de ondergrond en de natuurlijke omgeving, ontstond een palet aan dorpen, ieder met hun eigen kenmerken, karakter en kwaliteiten. In Overijssel onderscheiden we kanaaldorpen, wegdorpen en esdorpen waarvan in het gebied Vecht beneden Regge alleen de het laatste type voorkomt, voorbeelden zijn: Lemele, Beerze, Junne, Ommen en diverse buurtschappen. Esdorpen: _ Basis van het essenland- schap; vanuit de geclusterde hoeven werden de essen opgebouwd en gecultiveerd. Vrije, informele groepering van hoeven, huizen en voorzieningen in de flank van de es. Open structuur van bebouwing en openbare ruimte.

Ambitie

Toepassing van de SER-ladder en toepassenconcentratiebeleid staat voorop. Daarbinnen is ruimte voor bescheiden dorpsontwikkeling gericht op versterking van kwaliteit. Het bontgekleurde palet aan dorpen, kernen en gehuchten van Overijssel blijft gevarieerd. Elke kern ontwikkelt zijn eigen identiteit en bouwt voor op haar karakteristieke structuur en ligging aan het landschap. Bereikbaarheid en voorzieningenniveau zijn belangrijke kwaliteitsaspecten. Voorbeeld: _In de handreiking dorpseigen uitbreiden van projectbureau Belvédère wordt het dorpseigene getypeerd op drie schaalniveaus: het landschap, het dorp en de individuele korrels. Op schaal van het landschap worden verschillende uitbreidingsprincipes aangereikt als inbreiden, dorpsstructuren verlen- gen, structuren verdubbelen, nieuwe structuren maken [bron: Dorp +].

De sterke binding tussen dorp en omliggende gronden is de laatste decennia sterk afgenomen. Veel verbindende structuren, functies, routes beplantingen etc. zijn verloren gegaan. Dorpsuitbreidingen hebben ook een andere gedaante gekregen dan de oorspronkelijke dorpen; namelijk die van kleine en grote woonwijken, met een intern gerichte structuur en een grote mate van gelijkvormigheid.

Sturing

Richting

- Esdorpen: Ontwikkelingen benutten de verdichtingsmogelijkheden in de flank van de es en behouden het kenmerkende dorpssilhouet met kerktoren en beeldbepalende agrarische gebouwen. De informele groepering van bebouwing wordt voortgezet.

Kenmerken

Agrarische erven hebben van oudsher een sterke binding met het landschap. Vanuit het erf werden de omliggende gronden in cultuur gebracht en vervolgens eeuwenlang bewerkt. Elke boer deed dit naar eigen inzicht en afgestemd op de plaatselijke omstandigheden, maar wel volgens de wetmatigheden van het toenmalig landbouwsysteem. Door deze 'eenheid in handelen' ontstonden er samenhangende landschappen, die nu nog steeds herkenbaar zijn.

Elk landschap heeft zijn eigen erftype: opbouw, bebouwing, beplantingen en relatie met de omliggende gronden zijn specifiek, alsof in het erf de genen van het landschap besloten liggen. Naast erven kent het buitengebied losliggende 'gewone' burgerwoningen met veelal een eigen, individueel karakter en eigen verhaal van ontstaan.

Ambitie

De ambitie is Levende erven! Opnieuw verbonden met het landschap, kunnen deze robuuste erfensembles een alternatief zijn voor - een deel van - de woningbouw en bedrijvenopgave elders, mits dit bijdraagt aan de lokale / regionale sociaal-economische ontwikkeling. Voortbouwen op de karakteristieken en kwaliteiten van de vaak eeuwenoude erven, ligt hier een kans om unieke, echt Overijsselse woon/werk-, recreatie- en zorgmilieus te ontwikkelen: sterk verbonden met de historie, het omliggende landschap en met veel ruimte voor individuele invulling en expressie. Cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en bouwwerken als identiteitsdrager van erftransformaties benut.

Sturing

Norm

- De ontwikkeling van nieuwe erven draagt bij aan behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit overeenkomstig de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

Richting

- Ontwikkelingen dragen bij aan behoud en versterking van de kenmerkende erfstructuur en volumematen, blijft er een duidelijk onderscheid voorkant-achterkant en vindt koppeling van het erf aan landschap plaats. Toegankelijkheid wordt erdoor verbeterd.

Inspiratie

- Re-animatie agrarisch erfgoed wordt gestimuleerd.
- Kwaliteitsbewaking van de transformatie van erven bijvoorbeeld via een 'ervenconsulent'.

Kenmerken

Regionale gebiedsontsluitings-wegen ontsluiten gebieden en verbinden dorpen met de hoofdinfrastructuur. Lokale erftoegangswegen ontsluiten de erven en zijn de weg van de mix: alle gebruikers in één profiel. De overgang publiek - privaat is informeel. De wegen volgen het landschap. Het gebied Vecht Beneden Regge wordt doorsneden door een enkele gebiedsontsluitingsweg, de spoorlijn Zwolle-Hardenberg en een aantal erftoegangswegen. In het natuurgebied zijn deze vaak onverhard. De wegen worden geflankeerd door bomen met nu en dan doorzichten over de weilanden en akkers. De weg vertelt waar je bent; hij neemt de kleur aan van de omgeving.

Ambitie

Het regionale en lokale wegenpatroon blijft zich voegen in de structuur van stad, dorp en landschap. Het blijft de weg van de mix van gebruikers. Heldere keuzen maken is geboden: of een weg schaal op en wordt een autoweg, of hij blijft regionaal of lokaal en voegt zich naar het landschap. Dit kan bijvoorbeeld door het opnieuw uitvinden van de Overijsselse lanen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen aan of nabij de Twentse lanen worden deze waar nodig hersteld. Nieuwe schakels in of verbeteringen van bestaande lokale wegen worden in deze gebieden als laan uitgevoerd. Bij aanpassingen van de wegen staat de goede relatie tussen weg, landschap, kernen en erven centraal. Er zijn duidelijke in- en uitgangen van kernen.

Sturing

Richting

- Bij herprofilering van regionale / lokale wegen en bij nieuwe aanleg is zorgvuldige ruimtelijke inpassing van het profiel in de omgeving een vereiste.
- De weg voegt zich in het landschap en draagt bij aan accentuering van de kwaliteiten van het landschap.
- Aandacht voor de mix van verkeerssoorten (snel, langzaam en zwaar verkeer) hoort daar bij.

Kenmerken

Het informele trage netwerk is het stelsel van wandel-, fiets- en ruiterspaden dat het landschap toegankelijk en ervaarbaar maakt. De oude zandwegen en paden vormen het basisstramien. Van oudsher verbonden deze routes de kernen en verspreide bebouwing met het ommeland en met elkaar. De maaswijdte van dit netwerk is sterk afhankelijk van het type landschap. Onderdelen van het langzame netwerk zijn opgenomen in de nationale en provinciale routes.

Ambitie

Opheffen van de discontinuïteiten in het padennetwerk. Het fiets- en wandelpaden-netwerk wordt op regionaal niveau geïntegreerd tot een compleet systeem. Daarom inzetten op het verbinden van kernen met het buitengebied en het creëren van ommetjes. Daarmee het landschap beleefbaar maken en het verknopen van dit netwerk aan overstapplaatsen en de hoofd- en regionale infrastructuur. De ligging en de dichtheid van het netwerk worden ingezet om de intensiteit van het gebruik te sturen. De inrichting van de percelen die grenzen aan het informele trage netwerk moet aansluiten bij de karakteristieken en kwaliteiten van dat netwerk.

Sturing

Norm

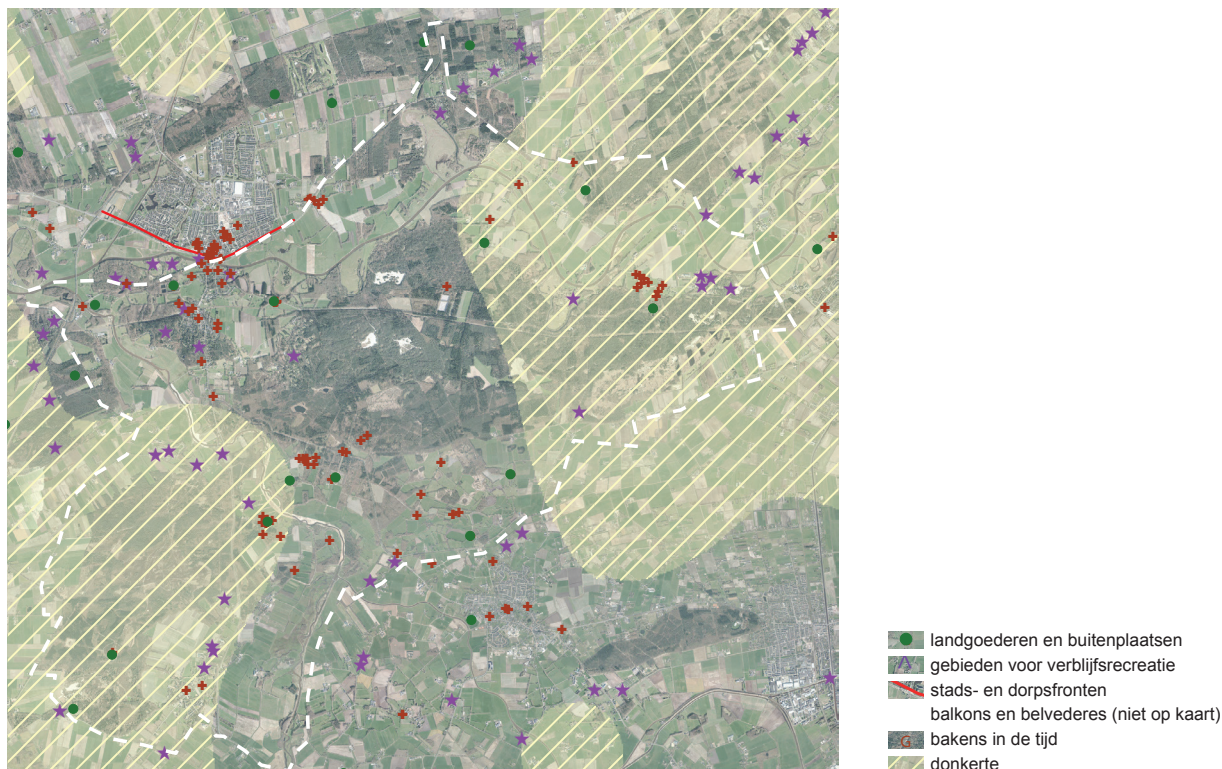
- De informele routes en routenetwerken worden in beeld gebracht en krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op de continuïteit van routes (vaarwegen, kleine padjes, zandpaden, kerkepaden, fiets- en wandelpaden en -routes, etc). Bij ruimtelijke ontwikkelingen nabij doorgaande zandwegen, wandel- en fietsroutes worden discontinuïteiten in het netwerk van paden en vaarroutes voorkomen.

Inspiratie

- Langs informele routes worden de aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden zichtbaar en kenbaar gemaakt.

4.4 Lust- en leisurelaag

Kenmerken

Met de eerste drie lagen is het spectrum voor ruimtelijke kwaliteit nog niet compleet. Aan de (relatieve) autonomie van de natuurlijke processen in de natuurlijke laag, het 'nut' van het agrarisch cultuurlandschap en de sociale en functionele dynamiek van de stedelijke laag voegt de laag van de lust- en leisure landschappen de dimensie van het welbehagen, het plezier, de trots en de beleving toe. Deze laag is het domein van de belevenis, betekenis en identiteit. De lust- en leisurelaag voegt eigen kenmerken toe, zoals landgoederen, recreatieparken en recreatieve routes. Het benut daarbij vooral de

kwaliteiten van de andere drie lagen. Het stelt kwaliteiten zoals de natuur, de productielandschappen en de steden in een ander daglicht en maakt ze beleefbaar en tot een belevenis.

De recreatieve waarde van het gebied Vecht Beneden Regge zit met name in de aanwezigheid van beide rivieren/beken in combinatie met de relatief grote aaneengesloten bosgebieden met enkele landgoederen en in het informele trage netwerk met routes langs en door het natuurgebied heen. Tot slot is de donkerte, te associëren met rust, een te koesteren kwaliteit.

Ambitie

Sterke ruimtelijke identiteiten als motor voor gebiedsontwikkeling: De ambitie is de beleving, betekenis en kwaliteit van de leefomgeving te versterken. Aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden worden zoveel mogelijk behouden en beleefd door mensen dankzij informatie, gebruik en ontwikkeling en vertellen daarmee het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van het Overijsselse landschap. Zichtbaar en beleefbaar, mooi landschap: Samenhang vergroten en discontinuïteiten in landschappelijke structuren herstellen. Gebiedskenmerken, monumentaliteit en ruimtelijke expressie van grote ensembles vergroten. Beleefbaarheid en toegankelijkheid van het landschap vergroten.

Kenmerken

Op landschappelijk of strategisch interessante plekken liggen buitenplaatsen en landgoederen. De landgoederen en buitenplaatsen vertellen een herkenbaar verhaal over hun plek in het landschappelijk patroon en in de tijd waarin ze zijn gebouwd. Veel landgoederen en buitenplaatsen zijn nu opengesteld voor publiek, waardoor ze een belangrijke recreatieve rol vervullen. Overijsselse landgoederen onderscheiden zich van landgoederen elders in Nederland door het grote aandeel particulier eigendom en bewoning. Een groot deel van het gebied Vecht Beneden Regge behoort tot een van de landgoederen Archem, Lemelerberg, Junne, Eerde, Eerder Es of landgoed Beerze.

Landgoed Eerde is ca. 540 ha groot en heeft een kasteel dat in 1715 is gebouwd. Om het kasteel liggen de

kasteeltuinen en een prachtig parkbos met monumentale lanen en versierde bosvakken, aangelegd in Frans classicistische stijl. Kenmerkend voor deze barokstijl was de symmetrische opbouw van het landgoed langs de middenas van de oprijlaan en het centraal gelegen kasteel.

Op de plek waar een 17e eeuwse spieker stond is in 1923 het Huis Archem gebouwd naar ontwerp van A. de Maaker. Rondom het huis ontwierp de bekende tuinarchitect L.A. Springer een complex van tuinen. In het midden van de jaren negentig van de twintigste eeuw waren deze vervallen en in onbruik geraakt. In opdracht van de particuliere eigenaar is een herstelplan gemaakt voor achtereenvolgens de rozentuin, de bloementuin, de zwembadtuin, de entreetuin en de siermoestuin.

Ambitie

De ambitie is het in stand houden en herstel van bestaande landgoederen. De groene raamwerken, de parkbossen, de tuinen, open ruimtes met solitaire bomen worden daarbij als deel van het culturele erfgoed beschouwd. Ze bieden ruimte voor nieuwe functionele toevoegingen, zoals recreatieve functies, publieke voorzieningen, eventueel woningen, als deze de kwaliteit versterken. Bij dit alles mag een natuurgericht beheer niet ten koste gaan van monumentaliteit en het behoud van het erfgoed. De ambitie is de kwaliteiten van gebieden waar veel landgoederen bij elkaar zitten te versterken en verder uit te bouwen. Dit vooral door op eigentijdse wijze voortbouwen op de kwaliteiten en landgoedtradities en landgoederen te verbinden door een samenhangende lanen-, wegen- en padenstructuur.

Richting

- Behoud en herstel van het monumentale en historische karakter van bebouwing, tuinen, parken en het landschap.
- Intensivering van bebouwing kan door middel van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (zie Omgevingsverordening Overijssel 2009).

Kenmerken

Verblijfsrecreatie, zoals campings en complexen van vakantiewoningen, liggen veelal in of aan aantrekkelijke landschappen en/of agrarische cultuurlandschappen. Soms voegen deze voorzieningen kwaliteit toe, meestal liften ze mee op bestaande landschappelijke kwaliteiten. De kwaliteit van het omliggende landschap bepaalt dan in hoge mate de aantrekkelijkheid van de voorziening. Vaak zijn deze terreinen opgezet volgens een planmatig stramien met een sterk door eindgebruikers gekleurde invulling.

In of direct grenzend aan het gebied Vecht Beneden Regge bevinden zich enkele grote campings en bungalowparken. De meeste liggen aan de rand van een bosgebied in de nabijheid van Vecht of Regge. Dit is een indicator voor de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied.

Ambitie

De verblijfsrecreatie sterker verbinden met de kwaliteiten van de omgeving en onderdeel uit laten maken van het hele recreatieve netwerk. Het aanbod wordt hierdoor specifiek en sterker verbonden met de Overijsselse kenmerken. Tegelijkertijd kan de kracht van de sector dan beter worden benut om de kwaliteit van de omgeving te versterken. Zo kan het aanbod van recreatieve verblijfsmogelijkheden verbreden: in Noordoost-Twente verblijf je op een boerenerf of in het wilde hart midden in de bossen met de reeën voor je huisje. Hergebruik van vrijkomende gebouwen en kwaliteitsverbetering van bestaande terreinen zijn belangrijke strategieën.

Sturing

Norm

- Uitbreiding van bestaande recreatiecomplexen kan conform de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

Richting

- De toegankelijkheid van de omgeving neemt toe, evenals de aansluiting binnen-buiten.
- Herstructurering/verdichting/uitbreiding gaan gepaard met toevoegen van landschappelijke kwaliteit. De plek van recreatiecomplexen in en aantakking op het grotere geheel van natuur en landschap wordt met die toevoeging verduidelijkt.
- Vormgeving van gebouwen staat in relatie met bebouwing in de omgeving of voegt architectonische kwaliteit toe.

Kenmerken

De kwaliteit van het stads- of dorpsfront (veelal aan het water) is dat een deel van het stedelijk of dorps areaal direct aan het landschap grenst. Vanuit het landschap of vanaf het water is er een vrij zicht op de duidelijk gedefinieerde rand van het stedelijk gebied met een herkenbare kwaliteit. Vanuit de stad of het dorp is er vanaf een weg, kade of boulevard direct contact met het landschap. Monumentale gebouwen en nieuwbouw met allure en bijzondere architectuur bepalen voor een groot deel het herkenbare beeld. Voorbeelden van dit type: Vechtfronten Dalfsen, Ommen en Hardenberg.

Ambitie

Stad en landschap tonen zich van hun beste kant. Creëer balustrades en boulevards waar stad of dorp en het omliggende landschap prominent hun gezicht laten zien en situeer er voorzieningen bij (cultuur, horeca) om van de zichten te genieten. Nieuwe landmarks en hoogwaardige architectuur op beeldbepalende locaties in de stads- en dorpsfronten. Koester het landschap in de stad waar dit onder de grond is geschoffeld. Combineren van de ontwikkeling van fronten met de water- en/of gebiedsopgaven, zoals ruimte voor de Vecht, is kansrijk.

Sturing

Norm

- Cultuurhistorische en architectonische waarden inventariseren en de gewenste ontwikkelingsrichting aangeven.

Richting

- Mooie weides, ruimtes of waterlopen aan het dorp of de stadsrand kunnen de nieuwe dorps- of stadsgezichten worden, benoem deze als kwaliteit, beschouw ze als voorkant en zet ontwikkelingen in om deze kwaliteiten te bereiken.
- Stads- en dorpsfronten benutten om de stad-land overgangen kracht bij te zetten.
- Bestaand front uitgangspunt bij ontwikkeling, zichtbaar houden van de stad als eenheid.
- Gebruik bestaande karakteristieke gebouwen en monumenten als 'eyecatcher' en voeg nieuwe toe.

Inspiratie

- Zoek naar spannende combinaties van bestaande cultuurhistorische kwaliteiten en eigentijds ontwerp.
- Ontwikkel architectuurbeleid voor Stads en dorpsfronten.

Kenmerken

Balkons en belvederes zijn formeel bepaalde plekken waar vanaf of waar vandaan het landschap kan worden waargenomen. Uitzichttoren, (stedelijke) balkons, belvédères, maar ook infrastructuurpassages in autosnelwegen en regionale wegen, die de gelegenheid bieden om van het Overijssels landschaps- en stadsschoon te genieten. Het gaat hier om de bewust gecreëerde ervaringen, niet om de terloopse en individuele gelegenheden te over voor waarneming en ervaring van ruimtelijke kwaliteit.

Een aantal bijzondere vergezichten, uitzichten en zichtlijnen vallen onder dit type gebieden; denk bij voorbeeld aan het uitzicht vanaf de Sallandse Heuvelrug en de Twentse Stuwwal, maar ook een aantal uitzichten vanaf de A1 (waaronder het nationale snelwegpanorama bij Deventer), en balkons aan de IJssel en de Vecht.

Ambitie

Er liggen kansen om meer van dit type 'scenic experiences' te realiseren. Zorg ervoor dat ze goed zijn aangesloten op hun omgeving en geen losliggende incidenten worden. Alle vuilstorten zouden belvédères kunnen herbergen.

Sturing

Inspiratie

- Gemeenten selecteren potentiële belvédères en plekken waar het uitzicht behouden blijft.
- Richt plaatsen die potentieel geschikt zijn als uitzichtpunt op het omringend landschap in als visitekaartje en 'hoogtepunt' van de omgeving.
- Maak ze uitmuntend en selectief.

Kenmerken

Bakens in de tijd zijn relictten van diverse aard uit verschillende perioden van de wordingsgeschiedenis van Overijssel. Van geologische monumenten, archeologische monumenten en vindplaatsen tot historische wegen en landschappelijke ensembles. De essentie van de bakens in de tijd is dat ze de verhalende laag toevoegen aan het landschap. Het zijn belangrijke ingrediënten in de opbouw van gebiedsidentiteit.

Naast de vaak monumentale boerderijen van het oude hoevenlandschap zijn de landgoederen en elementen daarvan zoals landhuizen, lanen en uitzichtpunten kenmerkende bakens in de tijd voor dit gebied.

Op de top van de Lemelerberg bevindt zich een monument ter herdenking van het honderdjarig bestaan van de onafhankelijkheid.

Dit monument een zuil met daarop een zittende leeuw die uitkijkt over het landschap rondom, is in 1913 opgericht.

Ambitie

Bij het realiseren van de ontwikkelopgave is het vooral belangrijk om goed aan te sluiten op de bakens in de tijd. Dus bij de inpassing van de ontwikkelopgave verbindingen en verbanden creëren tussen bestaande bakens die onderdeel van een groter geheel zijn, maar nu verloren of geïsoleerd in het landschap liggen. Voeg bakens van deze tijd toe. Behoud monumenten, karakteristieke gebouwen en cultuurhistorische waarden door ze bewust in te zetten in gebiedsopgaven. Maak de bakens meer zichtbaar en ontwikkel recreatieve routes langs deze bakens met uitleg over de ontstaansgeschiedenis.

Sturing

Richting

- Inventariseer de bakens in de tijd (beeldbepalende cultuurhistorische elementen of objecten die het verhaal van de streek vertellen) behoud ze, benut en versterk ze, bijvoorbeeld met inrichtingsmaatregelen, wanneer ontwikkelingen in de nabijheid plaats vinden.

Inspiratie

- Voeg bij nieuwe ontwikkelingen bakens in de tijd toe en verbind ze met bestaande bakens.

Kenmerken

Lichte gebieden geven een beeld van de economische dynamiek van de provincie: de steden en dorpen, de autosnelwegen, de kassengebieden, de attractieparken, de grote bedrijventerreinen en de gebieden met veel bebouwing. De donkere gebieden geven een indicatie van de 'buitengebieden' van Overijssel. De natuurcomplexen en de grote landbouwgebieden.

De donkere gebieden zijn de gebieden waar het 's nachts nog echt donker is, waar je de sterrenhemel kunt waarnemen. Het zijn de relatief luwe, dun bewoonde gebieden met een lage gebruiksdruk. Het gebied Vecht Beneden Regge ligt voor een deel in de donkerte. Aan de noordzijde is Ommen en aan de zuidzijde Den Ham een lichtpunt.

Ambitie

Donkerte is een te koesteren kwaliteit. De ambitie is de huidige 'donkere' gebieden, ten minste zo donker te houden, maar bij ontwikkelingen ze liever nog wat donkerder te maken. Dit betekent op praktisch niveau terughoudend zijn met verlichting van bijvoorbeeld wegen en verkennen waar deze 's nachts uit kan of anders lichtbronnen selectiever richten.

Structureel is het vrijwaren van donkere gebieden van verhoging van de dynamiek het perspectief. De ambitie is het rustige en onthaaste karakter te behouden. Bundeling van stedelijke functies en infrastructuur in de 'lichte' gebieden.

Sturing

Richting

- In de donkere gebieden alleen minimaal noodzakelijke toepassing van kunstlicht. Dit vereist het selectief inzetten en 'richten' van kunstlicht.
- Veel aandacht voor vermijden van onnodig kunstlicht bij ontwikkelingen in het buitengebied.

Inspiratie

- Behoud van het rustige en onthaaste karakter van de 'donkere' gebieden.

Normatieve uitspraken

Deze normatieve sturingsuitspraken zijn hard en zijn opgenomen in de provinciale omgevingsverordening. Deze randvoorwaarden moeten worden opgenomen in bestemmingsplanvoorwaarden van gemeenten.

- Stuwwallen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf.
- Dekzandvlakten en ruggen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf.
- Het waterpeil is niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.
- Essen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de karakteristieke openheid, de huidige bodemkwaliteit en het huidige reliëf.
- Op de flanken krijgen de kleinschalige landschapselementen, zoals houtwallen, bosjes, zandpaden, karakteristieke erven en beeldbepalende open ruimte daartussen, een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van dit kleinschalige patroon.
- Maten, flieren en beken krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van onbebouwde karakter, continuïteit van beekloop, ruimte voor water en lineaire landschap met open kamers en coulissen.
- De ontwikkeling van nieuwe erven draagt bij aan behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit overeenkomstig de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.
- De informele routes en routenetwerken worden in beeld gebracht en krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op de continuïteit van routes (vaarwegen, kleine paadjes, zandpaden, kerkepaden, fiets- en wandelpaden en -routes, etc). Bij ruimtelijke ontwikkelingen nabij doorgaande zandwegen, wandel- en fietsroutes worden discontinuïteiten in het netwerk van paden en vaarroutes voorkomen.
- Uitbreiding van bestaande recreatiecomplexen kan conform de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

Strijdigheden tussen maatregelen en normatieve uitspraken

De maatregel ophogen kan strijdig zijn met de normerende uitspraak die zegt dat dekzandvlakten en ruggen een beschermende bestemmingsregeling krijgen, gericht op de instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf. Er zit beleidsmatige ruimte in deze normatieve uitspraak, omdat gesproken wordt over de hoofdlijnen van het reliëf. Het is belangrijk om allereerst te bepalen wat hier de hoofdlijnen van het reliëf zijn, voordat echt gezegd kan worden dat de maatregel in strijd is met de norm. Het geeft echter wel aan dat er zorgvuldig omgegaan moet worden met het aanwezige reliëf.

5 Kansen, inspiratie en ontwerpaanleidingen

Dit hoofdstuk bevat een vrijere interpretatie van de gebiedskenmerken. Het zijn de kansen en ontwerpaanleidingen die als aanknopingspunt kunnen dienen voor de verdere uitwerking en het uiteindelijke ontwerp. Het is een eerste aanzet om te komen tot een inpassing met ruimtelijke kwaliteit.

Voorgenomen boskap, zandverstuivingen en sticken

In de bossen rond Ommen op het Junnerveld en het Beerzerzand bevinden zich verschillende zandverstuivingen. De bekendste is waarschijnlijk 'De Sahara'. Vroeger werd er alles aan gedaan om zandverstuivingen te voorkomen; tegenwoordig worden ze in de gemeente Ommen weer 'in ere hersteld' door de ontstane begroeiing (van o.a. mossen en vliegdennen) te verwijderen.

Zandverstuivingen ontstonden in het verleden doordat de heidevelden werden overbegaasd en te veel werden afgeplagd. De heideplaggen werden gebruikt in de stal en als bemesting van het bouwland. Als er teveel werd geplagd kon de hei zich niet meer herstellen.

De wind zorgde er dan voor dat het stuifzand zich steeds verder verspreidde waardoor de zandverstuiving steeds groter werd. In een grote zandverstuiving kunnen door de wind duinen ontstaan. Langs de rand van een zandverstuiving ligt meestal een hoge zandwal, waar het zand zich op verzamelt.

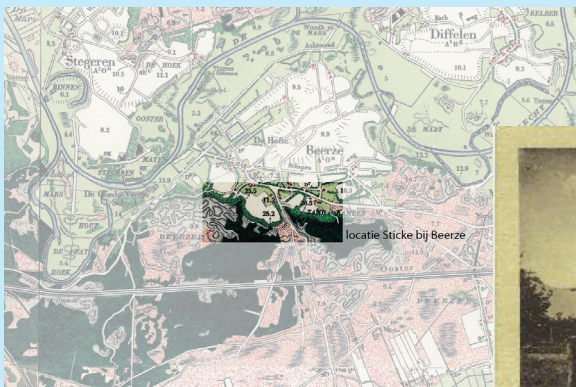
Tot 1850 bestond het landschap in deze omgeving vooral uit essen en zogenaamde woeste (heide) gronden. Door te intensief afplaggen en begrazen, ontstonden ook hier onvruchtbare zandvlaktes.

Om de zandverstuivingen tegen te gaan; er werd er gebruik gemaakt van de bestickingstechniek. Bij besticking werden gesnoeide takken met blad in de grond gestoken. Deze takken moesten ervoor zorgen dat de wind geen vat meer kreeg op het zand. Werd het zand toch weer opgewaaid, dan werd er weer nieuw hout in de grond gestoken. Later werden ook jonge eikenstruikjes aangeplant omdat deze het zand met hun wortels nog beter konden vasthouden. Hierdoor onstonden vaak hoge bestickingswallen.

Voorgenomen boskap, zandverstuivingen en sticken

In het bosgebied van het Beerzerzand is het voornemen om hier en daar wat bos te kappen en om te vormen naar heide en zodoende meerdere kleine heidegebieden met elkaar te verbinden. Hierdoor wordt het 19e eeuwse weidse en enopen heidelandschap weer enigszins beleefbaar. Dit bos-, heide- en zandverstuivinglandschap wordt aan de noordzijde begrensd door opgestoven en door sticken vastgelegde steile zandruggen. Ten noorden van die zandruggen liggen in het Vechtdal de essen met daarop de boerderijen van Beerze. De steile zandruggen zullen zich in dit open landschap veel scherper aftekenen dan nu het geval is nu zij min of meer schuilgaan in het omringende bos. Het landschap wordt contrastrijker, dramatischer en leesbaarder.

*Boskap, zandverstuivingen en sticken
'de Hooge Belt' bij Beerze*

Zandduin gevormd met behulp van Sticken nabij Beerze

Monding van de Regge in de Vecht

De plek waar de Regge uitmondt in de Vecht is landschappelijk een bijzondere. Vooral als je over de N348 vanuit noordelijke richting achtereenvolgens de Vecht en de Regge kruist ontrolt zich een van de mooiste panorama's die Overijssel te bieden heeft. Twee kronkelende rivieren die hier in het licht glooiende landschap van het Vechtdal tegen de achtergrond van de met bossen begroeide rivierduinen samenvloeien. Dit idyllische plaatje kan toch nog aan kwaliteit winnen door het gebied waar de twee rivieren samenstromen natuurlijker in te richten met een 'delta achtige' structuur. Om het zicht op het gebied te vergroten zou de wegbegeleidende beplanting aan de oostzijde van de N348 tussen Vecht en Regge moeten worden verwijderd. Vanaf de Zwolseweg vormen de beplanting van coniferen en de

sleetse bebouwing van erva Meijerink een storende factor in het overigens fraaie landschappelijke beeld van deze locatie.

Schuin tegenover erva Meijerink, tussen de Zwolseweg en de oever van de Regge bevindt zich een bosje met daarin de restanten van een vroeg middeleeuwse motte met een gracht. Ertegenover, op de andere oever staat een toluhuis, de kleuren van de luiken laten zien dat het bij het landgoed Vilsteren hoort. Deze twee relictten markeren een strategische plek, een brug over de Regge, op de route van Zwolle naar Ommen. De motte gaat geheel schuil in de boombeplanting, een informatiebord is eigenlijk de enige aanwijzing voor de aanwezigheid van de motte. Het zou mooi zijn als de motte op een of andere wijze beter zichtbaar en beleefbaar gemaakt kan worden.

Monding van de Regge, de Vecht vanaf de N348

Monding Regge

Monding Regge in vecht - Foto wegbeplanting

Monding regge in vecht - Motte

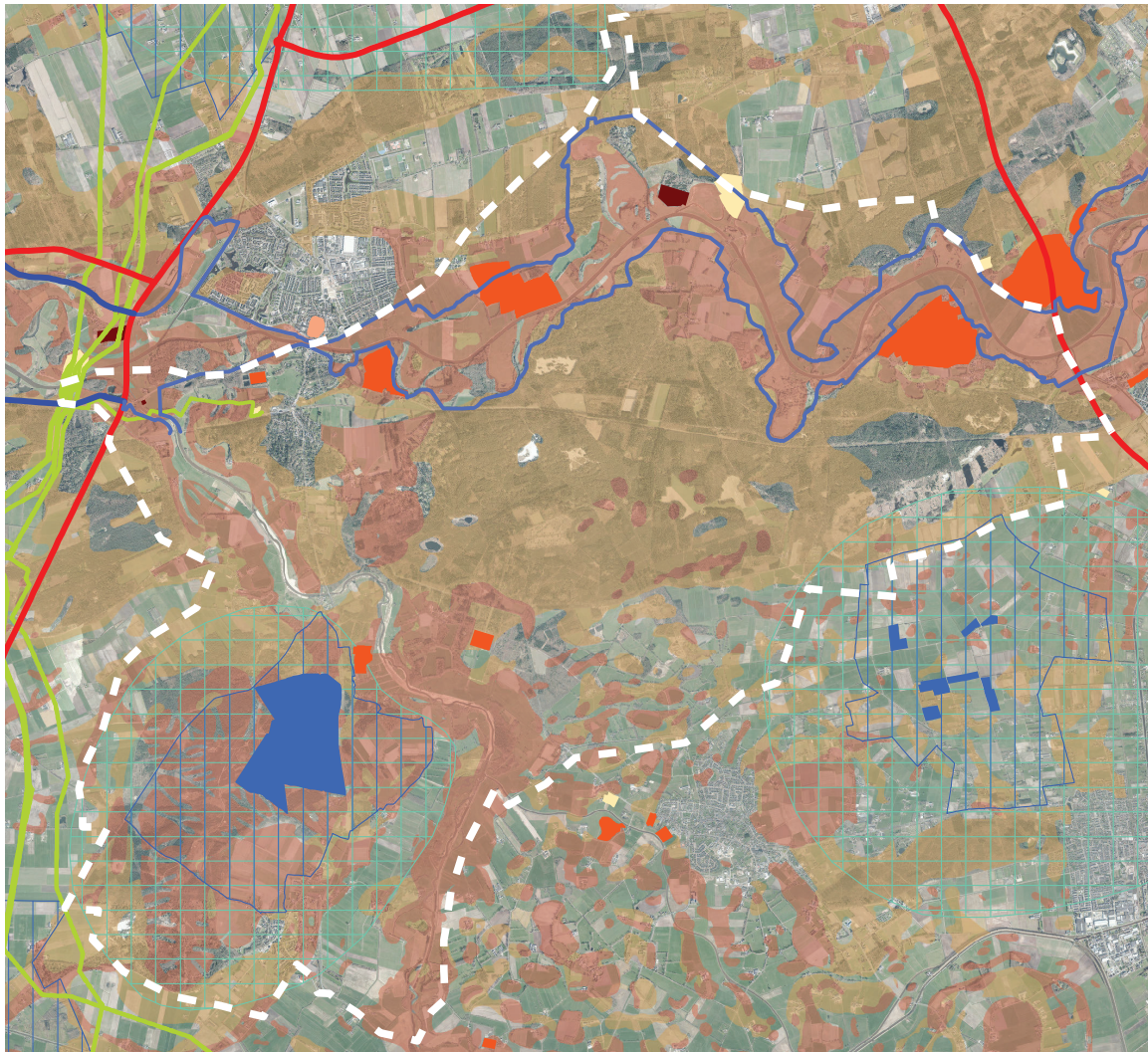
De Bevert

De Bevert is een kleine zijbeek van de Regge die net als de van oorsprong natuurlijke Hammerwetering en de zuidelijker gelegen Linderbeek ontspringt in het karakteristieke beekdallandschap met tal van zandkopjes rondom Den Ham. De Bevert heeft grotendeels nog zijn natuurlijke loop en kronkelt tussen de duidelijk hoger gelegen zandkopjes door het landschap. Daar waar de beek de provinciale weg N341 kruist mondt hij uit in de gekanaliseerde Hammerwetering. De voormalige, iets zuidelijker gelegen, natuurlijke beekloop is in het veld nog duidelijk herkenbaar aanwezig. Bij het nemen van maatregelen teneinde de ontwatering in het gebied te verminderen verdient het aanbeveling de Bevert weer via de oude beeklopen te laten afwateren op de Regge. Omdat de Bevert een ecologische verbinding vormt en deze de provinciale weg N341 kruist is een faunapassage gerealiseerd, deze is luid en duidelijk zichtbaar in de vorm van tal van geleidehekken op een locatie die landschappelijk beter verdient. De maatregelen kunnen beter integraal in de omgeving worden ingepast zodat ze minder in het oog springen en geen afbreuk doen aan de landschappelijke kwaliteit van de plek.

Faunapassage de Bevert

6 Andere ruimtelijke beleidsaspecten

- drinkwaterwinning
 - waterwingebieden
 - grondwaterbeschermingsgebieden
 - intrekgebieden
- waterveiligheid
 - regionale waterkering
- archeologie
 - middelhoge archeologische verwachting
 - hoge archeologische verwachting
 - terrein van archeologische betekenis
 - terrein van hoge archeologische waarde
 - terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd
- externe veiligheid
 - provinciaal routenetwerk gevaarlijke stoffen
 - hoofdgastransportleiding

Drinkwaterwinning

Ten zuiden van het gebied Vecht Beneden Regge liggen twee drinkwaterwinningen. In de Omgevingsverordening zijn hiervoor beschermende bepalingen opgenomen, te onderscheiden in waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en intrekgebied (titel 2.13). Voor de grondwaterbeschermings- en intrekgebieden geldt dat de functies moeten harmoniëren met de functie drinkwatervoorziening. Nieuwe niet-risicovolle functies moeten voldoen aan het stand still-principe. Extensivering van het landbouwkundig gebruik is in het algemeen gunstig voor de drinkwaterwinning.

Waterveiligheid

De Beneden Regge is als essentiële waterloop aangemerkt ten behoeve van de waterafvoer. Binnen stroken van 100 meter aan weerszijden van de waterloop mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die de waterafvoer beperken of de toekomstige verruiming van de waterloop onmogelijk maken (titel 2.14).

Langs de Vecht zijn regionale waterkeringen aanwezig. Hiervoor geldt een profiel van vrije ruimte: de ruimte die naar het oordeel van de beheerder nodig is ten behoeve van een toekomstige versterking van de waterkering (titel 4.1 en 4.2).

Archeologie

Langs de Vecht en de Beneden Regge liggen veel gebieden met een hoge archeologische verwachting. Verder zijn veel gronden met een middelhoge verwachting aanwezig. Wanneer hier vergravingen gepland worden, is het raadzaam om vroegtijdig in overleg te treden met de gemeente over eventueel benodigd archeologisch onderzoek. In het plangebied ligt een aantal archeologische monumenten. Dit zijn terreinen waarvan de hoge archeologische waarde is vastgesteld. Voor dergelijke gebieden wordt het volgende beheeradvies gegeven: geen verandering van de grondwaterstand; geen grondwerkzaamheden die dieper reiken dan de huidige bouwvoor (zoals woelen, draineren, diepploegen) of grondverzet of aantasting van de reliëfkenmerken inhouden.

Externe veiligheid

Binnen het gebied Vecht Beneden Regge loopt ten zuiden van Ommen een hoofdgasttransportleiding. Binnen de belemmeringenstrook van deze buisleiding zijn bouwwerken alleen toegestaan (in overleg met de exploitant) wanneer de buisleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbare objecten worden toegelaten. De provinciale wegen aan de buitengrenzen van het gebied Vecht en Beneden Regge, de N348 en de N36, behoren tot het provinciaal routenetwerk transport gevaarlijke stoffen. Bij planontwikkelingen in het invloedsgebied van deze wegen moet hier rekening mee gehouden worden (titel 2.18).

